

Barnehagelærerutdanninga

Konferanse
Drammen
5.-6.oktober 2015

Barnehagelærerutdanninga

Meir samanheng, betre heilskap, klarare profesjonsretting ?

Følgjegruppa for barnehagelærerutdanning
Rapport II

- Mimi Bjerkestrand, rektor, Bergen (leiar)
- Jo Fiske, direktør for Oppvekst og utdanning, Asker kommune
- Leif Hernes, professor i drama, Høgskolen i Oslo og Akershus, Oslo
- Ingrid Pramling Samuelsson, professor Early Childhood Education, Göteborgs universitet
- Sigrun Sand, dosent i pedagogikk, Høgskolen i Hedmark, Hamar
- Birte Simonsen, dekan, Avdeling for lærerutdanning, Universitet i Agder, Kristiansand
- Bjarne Stenersen, barnehagestyrar, Tromsø
- Marianne Helene Storjord, fagleiar for barnehageseksjonen, Sametinget, Karasjok
- Robert Ullmann, dagleg leiar i Kanvas, Bærum

Fagleg sekretariat: Senter for utdanningsforskning.
Høgskolen i Bergen ved leiar Svein Ole Sataøen

Tema for arbeidet dette året

- Prosessen med iverksetjing av det andre og delvis det tredje studieåret i barnehagelærerutdanninga (kapittel 3)
 - Praksisopplæringa i utdanninga (kapittel 4)
 - Kunnskapsområda i utdanninga; med eit fagleg djupdykk i kunst, kultur og kreativitet (kapittel 5)
 - Pedagogikk i utdanninga (kapittel 6)
 - Forskingsbasert barnehagelærerutdanning (kapittel 7)
 - Barnehagelærerstudentane (kapittel 2)
-
- NB! Eige kapittel om tal og statistikk er teke ut. Kjem som eigen delrapport ved årsskiftet

Arbeidsmetodar

- Systematiserte svar på spørsmål/ oppdrag gitt til dei 19 utdanningane
- Nettsidene til dei einskilde høgskulane/ universiteta
- Følgjeforskningsprosjekt utført av forskargrupper på oppdrag frå følgjegruppa
- Spørjeundersøking til eit utval praksislærarara i barnehagelærerutdanninga
- Spørjeundersøking til studentaer
- Møte med Samisk høgskole/ Sámi allaskuvla
- Studietur til Göteborgs Universitet
- Møte med Kunnskapsdepartementet

Iverksetjing av reforma

Kva sa vi i fjor?

Nøkkelfaktorar er:

- Tid og ressursar til vidare omstillingsarbeid – tid til møte, samarbeid, planlegging, gjennomføring, vurdering og justering
- Faglege møteplassar med klima og «rom» for å avklare premiss for ulike former for fagintegring
- Mulegheit for systematisk arbeid over tid med samanheng og progresjon både horisontalt og vertikalt i utdanninga

Iverksetjing av det andre og tredjes studieåret

Kva har vi sett på?

- Endringar i studiemodellar som er gjort og dei faglege grunngevingane institusjonane har for eventuelle endringar
- Gjennomgåande tema i utdanninga
- Fordjupingseiningane det tredje studieåret
- Internasjonalt semester
- Planar for masterstudium som vidareføringa av barnehagelærerutdanninga

Utfordringar nokre gamle og nokre nye

- Manglande tid og ressursar
Intensjonane i reforma føreset tid til samarbeid, tid til fagleg utvikling og kunnskapsutvikling.
- Informantar er usikre på om dei er med på eit reformarbeid der dei gjer utdanninga betre.
- Fagleg samarbeid og fleirfagleg innhald i kvart einskild kunnskapsområde vs utvikle gode samanhengar mellom kunnskapsområda i utdanninga.
- Variasjonen i talet på læringsutbytte mellom utdanningsinstitusjonane

Utfordringane

del II

- **Gjennomgåande tema** i utdanninga er ikkje eintydig formulert i planverket (forskrift, merknader og nasjonale retningsliner) og vert såleis oppfatta og praktisert ulikt i utdanningane.
- Utdanningane har lagt ned mykje tid og ressursar i å utvikle eit variert tilbod om **fordjupingseiningar** det tredje året i utdanninga.
- Utdanningane har i varierende grad planar om å utvikle nye **mastergradstilbod** tilpassa den nye barnehagelærerutdanninga.

Kva tilrår vi å gjere med dette?

INSTITUSJONANE

- Tid, ressursar og møteplassar til fagleg samhandling .
- Gjennomgåande områda vert handsama på ein fagleg god måte og at ansvaret for desse områda vert klart plassert.
- Realistisk arbeidsdeling med andre utdanningar om tilbod om fordjupingseiningar.
- Utvikle mastergradar tilpassa den nye barnehagelærerutdanninga.

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

- Sikre økonomiske rammer.
- Gje institusjonane rammar for å følgje opp «Kompetanse for framtidens barnehage Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020.»
- Foreslå for Nordisk Ministerråd om å sette i verk arbeid med og gi tilskot til å utvikle samarbeid om barnehagelærerutdanninga på tvers av landegrenser og innad i Sápmi.
- Avklare kva denne formuleringa i forskrifta inneber: «Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag som inngår i alle kunnskapsområdene, og ha et særlig ansvar for progresjon og profesjonsretting av utdanningen»

Praksis i barnehagelærerutdanninga

- Kjennskapen til den nye utdanninga varierer blant praksislærarane.
- Praksislærarane deltek lite i utviklinga av program- og emneplanar og fordjupingseiningar.
- Praksislærarane deltek lite i planlegginga av praksisopplæringa. Dei deltek i varierende grad i samarbeid om evaluering.
- Det er manglande samarbeid mellom praksislærarar og faglærarar i utarbeidinga av praksisoppgåvene, rettleiing og vurdering av studentane.
- Om lag ein tredel av praksislærarane manglar rettleiarutdanning.

Kva tilrår vi å gjere?

- Større grad involvere praksislærarane i arbeidet med program- og emneplanar og i utviklinga av fordjupingseiningar.
- Legge til rette for at faglærarane kan delta i barnehagepraksisen til studentane.
- Legge til rette for ordningar med gjensidig hospitering mellom høgskule/ universitet og praksisbarnehagane.
- Tilby rettleiarutdanning og ei grunnopplæring i det å vere praksislærer i barnehagelærerutdanninga.
- Vurdere å etablere nettverk av praksislærarar med rettleiarar frå utdanningsinstitusjonen.
- Finansiere og legge til rette for ei rettleiarutdanning for praksislærarar i barnehagelærerutdanninga. Utdanninga må organiserast på ein slik måte at alle praksislærarane har ein reell mulegheit for å gjennomføre rettleiarutdanning med eit omfang på minimum 15 studiepoeng.

Djupdykk i eit kunnskapsområde

*Korleis er kunnskapsområdet
kunst, kultur og kreativitet
forstått
planlagt
gjennomført
og erfart
av dei som underviser i
kunnskapsområdet?*

Utfordringar etter dykket

- Å velje innhald og formulere læringsutbytte som sikrar progresjon gjennom studieløpet.
- Å ta i bruk læringsutbytta både innhaldsmessig og i samband med vurdering .
- Å finne tid til å etablere møteplassar for samarbeid.
- Leiinga ved utdanningane skal leie prosessar knytt til endring og utvikling.
- Pedagogikkfaget ser ut til å ha ein utydleg plass i kunnskapsområdet, og praksisopplæringa må integrerast meir direkte i kunnskapsområdet.
- Fagidentitetane vert utfordra – frå disiplinorientert fagidentitet til barnehagelærerutdannar.
- Å fastsetje det faglege innhaldet i kunnskapsområdet når studiepoenga for kvart lærarutdanningsfag er teke bort og omfanget av kunstfaga ved dei fleste institusjonane er redusert

Kva tilrår vi her?

- Prioritere og byggje kulturar for samarbeid.
- Arbeidet med utviklingsprosessar.
- Større grad av deltaking og samarbeid om praksisopplæringa.
- Sikre god progresjon i utdanninga generelt og kunnskapsområdet spesielt, inklusive forsterking og fordjuping.
- Arbeide vidare med å klargjere kva pedagogikk skal bidra med i kunnskapsområdet.
- Ved dei utdanningane der det er aktuelt: Avklare den interne fordelinga av studiepoeng for kvart einskilt lærarutdanningsfag innafør kunnskapsområda.
- Samarbeid, samhandling og organisering av kunnskapsområdet er svært arbeids- og tidkrevjande. Det må sikrast økonomiske rammer til vidare arbeid med å utvikle fagleg innhald i kunnskapsområdet.

Pedagogikk i barnehagelærerutdanninga

Korleis er pedagogikk i utdanninga *forstått, planlagt, gjennomført og erfart*

- Fokusgruppeintervju med faglærarar og leiarar i barnehagelærerutdanninga om sentrale sider ved pedagogikk, både innhald og organisering. (kap. 6.2)
- Studie av emneplanar i kunnskapsområda *natur, helse og rørsle og samfunn, religion, livssyn og etikk* (kap. 6.3)
- Studie av pensumlistene i kunnskapsområdet *barns utvikling, leik og læring* (kap. 6.4)
- Studie av oppgåveformuleringar gitt til eksamen i kunnskapsområdet *barns utvikling, leik og læring* (kap. 6.5)

Pedagogikk i barnehagelærerutdanninga

Kva er utfordringane?

- Overordna rolle
- Faget skal være sentralt og samanbindande og inngå i alle kunnskapsområda?
- Pedagogikk – meir ein organisatorisk reform – ikkje kvalitet og innhald
- Bidrag inn i alle kunnskapsområda, mykje tid og ressursar til samarbeid og møte.
- Avklare kva som skal vere innhaldet i faget i den nye barnehagelærerutdanninga
- Pensumlitteratur i kunnskapsområdet *barns utvikling, leik og læring* avspeglar stor mangfald i val av litteratur - vanskeleg å identifisere ei felles fagleg kjerne
- Pensumlistene viser at studentane i kunnskapsområdet *Barns utvikling, leik og læring* stort sett les litteratur på bokmål. Nynorske, nordiske og engelskspråklege tekstar er nærast fråverande.
- Studentane får oppgåver som liknar på dei oppgåvene som vart gitt i faget pedagogikk i den tidlegare førskulelærerutdanninga.

..... og kva er tilrådingane?

- Gjennomgang av studiemodellar og emneplanar
- Institusjonane må utfordre fagpedagogikkmiljøa og støtte deira arbeid for myndiggjering og utvikling av pedagogikk.
- Institusjonane bør søkje samarbeid med barnehagelærerutdanningane i regionen/ området med sikte på å klargjere og utvikle pedagogikkfaget i barnehagelærerutdanninga.
- Forskrift og merknader
- Vurdere å ta initiativ til å etablere eit nasjonalt fagmiljø/ nettverk for pedagogikkfaget i barnehagelærerutdanninga.

Forskingsbasert barnehagelærerutdanning

Tre «inngangar» til temaet

- *Studentane* som skal møte eit forskingsbasert innhald i utdanninga si. Dei skal også få høve til vere delaktige i forskings- og utviklingsaktivitetar
- *Dei vitskaplege tilsette* som skal vidareutvikle forskings- og utviklingskompetansen. Dei skal gis vilkår som gjer at dei kan drive eige forskingsarbeid
- *Fagleg og administrativ leiing* som skal planleggje og setje i verk målretta interne strategiar for forskings- og utviklingsaktiviteten i institusjonen. Slike strategiar skal omfatte både ressurstildelingar og kompetanseutvikling.

Utfordringane

- NOKUT evalueringa - auka merksemd på forskingsbasert undervisning.
- Kvalifiseringsprogram(t.d. førstelektorprogram) og forskarskular (NAFOL) vert teke fram som viktige for arbeidet. Organiseringa av det forskingsmessige miljøet rundt barnehagelærerutdanninga kan bli tydlegare og sterkare ved fleire av institusjonane.
- Utfordringa med å rekruttere kompetanse (særleg på professor- og dosentnivå) til barnehagelærerutdanningane.
- Kartlegginga av kompetansen følgjegruppa har gjort viser at det er høgskule-/ universitetslektorane som ber hovudtyngda av undervisninga.
- Utdanningane må halde fram arbeidet med interne avklaringar av kva som ligg i forskingsbasert barnehagelærerutdanning og kva konsekvensar slik avklaring får for studentane, dei fagtilsette, praksisbarnehagane og organisasjonen elles.
- Det avgrensa omfanget av stipendiatstillingar og eigne forskarskular retta mot barnehagefeltet, set klare grenser for kompetansebygging i sektoren.

Tilrådingane

- Betre vilkåra for å drive forskings- og utviklingsarbeid retta mot barnehagane og barnehagelærerutdanninga.
- Rekruttere toppkompetanse inn mot barnehagelærerutdanninga
- Arbeide planlagt og langsiktig for å skaffe seg samarbeidspartnarar nasjonalt og internasjonalt, til støtte forskingsprosjekt
- Prioritere barnehageområdet i Strategien for utdanningsforskning, *Kvalitet og relevans 2014-2019*.
- Tiltak for å auke barnehageforskninga. Sikre middel til det som vert kalla «lågterskelforskning»/ såkornmiddel.

Vidare arbeid

2016

- Nokre tema:
 - Faste tema
 - IKT
 - Samisk perspektiv
 - Forskingsbasert utdanning
- Møte med alle institusjonar
- Fag-konferanse

2017

- Oppsummering frå følgjeperioden
- Avslutningskonferanse
- Søkjertal og fullføring
- Behovet for barnehagelærarar

Barnehagelærerutdanninga

Meir samanheng, betre heilskap, klarare profesjonsretting er svaret!

Kva må til?

Tid til samhandling, god organisering, fokus på progresjon, tydeleg ansvar for samanheng gjennom dei tre åra, pedagogikkfaget må tydeleggjerast.

Vi er undervegs, men eit stykke frå mål.....